

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний вищий навчальний заклад
«Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки»
Дніпропетровської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР

 Юрій НОВІКОВ
« 14 » січня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Сучасна українська духовна хорова музика»**

Рівень вищої освіти – Перший

Ступінь вищої освіти – Бакалавр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

Дніпро
2022

Розробник:

Хмилюк Тарас Васильович – злобувач освітньо-творчого ступеня «доктор мистецтва» викладач кафедри вокально-хорового мистецтва, хормейстер.

Рецензенти:

Рябцева Ірина Михайлівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії та теорії музики Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «**Сучасна українська духовна хорова музика**» першого рівня вищої освіти (ступінь «бакалавр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням Вченої ради КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР (протокол № 4 від « 14 » січня 2022 року).

Голова Вченої ради

Юрій НОВІКОВ

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «**Сучасна українська духовна хорова музика**» (освітньо-творчого) рівня вищої освіти (ступінь «бакалавр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри вокально-хорового мистецтва КВНЗ «Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки» ДОР» (протокол № 1 від « 11 » січня 2022 року).

Завідувач кафедри

Андрій ТУЛЯНЦЕВ

Розробник

Тарас ХМИЛЮК

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень і ступінь вищої освіти</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1-й (бакалаври)
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»	Семестр – 1-й (бакалаври)
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи здобувачів – 1/2	Рівень вищої освіти – Третій (освітньо-творчий)	Лекції – 30 годин
Вид контролю – залік	Ступінь вищої освіти – Бакалавр	Самостійна робота здобувачів – 60 годин

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета – формування професійних компетентностей, необхідних для аналізу та інтерпретації української сакральної музики східної та західної традицій крізь призму її літургічних, теологічних, історичних, джерелознавчих, палеографічних, філологічних і культурологічних особливостей.

2.2. Завдання:

2.2.1. Розглянути основні жанри і стилі православної та римо-католицької церковно-співацьких традицій у контексті української сучасної музики;

2.2.2. Окреслити богословську сутність, богослужбовий контекст та інші ознаки (історичні, джерелознавчі, палеографічні, філологічні, культурологічні) сакральних піснеспівів східно- і західнохристиянського канонів;

2.2.3. Виокремити імена та твори українських православних, римо-католицьких та протестантських церковних композиторів.

2.3. Компетентності:

2.3.1. Загальні:

2.3.1.1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;

2.3.1.2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

2.3.1.3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

2.3.1.4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

2.3.1.5. Навички міжособистісної взаємодії

2.3.2. Фахові:

2.3.2.1. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва;

2.3.2.2. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;

2.3.2.3. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;

2.3.2.4. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

2.3.2.5. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності

2.3.2.5. Здатність оперувати професійною термінологією.

2.4. Програмні результати навчання:

2.4.1. Знання:

2.4.1.1. Знати основні класичні та новітні музикознавчі і мистецтвознавчі концепції, фундаментальні праці з конкретної музичної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні та практичні проблеми у напрямі дослідження / творчості.

2.4.2. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

2.4.2.1. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

2.4.2.1. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

3. Програма навчальної Змістовий модуль 1 ДУХОВНА МУЗИКА ПРАВОСЛАВНОЇ ТРАДИЦІЇ

Вступне заняття

Поняття «духовна музика» і «сакральна музика», «літургїчна музика», «богослужбова музика», «паралітургїчна музика», «позалітургїйна музика», Відмінності та спільності іудейського, ранньохристиянського, східно-православного, римо-католицького, лютеранського та англїканського богослужїнь.

Літургїчна музика у творчості сучасних композиторів

Хорові твори митрополита Іонафан (Єлецьких), М. Литвиненко, І. Сахно, В. Файнер та ін.

Паралітургїчна музика у творчості сучасних композиторів

Духовні твори на канонїчні тексти Л. Дичко, В. Польової, Б. Фїльц, М. Шуха та ін.

Різновиди піснеспївїв

Антифонний, епїфонний, іпофонний, респонсорний, канонарх, гїмничний. музичний цикл літургїї ,основні жанри православної гїмнографїї: псалми, тропарї, кондаки, гїмни, молитви, причетні вїрші. Осьмогласся, гласова система, стихира, прокимен, їрмос, канон, свїтилен. Стельовї напрями: монастирський, парафїяльний і кафедральний спїв.

Багатоголосний церковний спїв

Партесний стиль: генеза, жанри, рукописи, персоналії, проблема атрибуцїї анонїмних творїв. Український церковний спїв XVIII – початку XXI столїття: осередки, композитори, стильовий аналіз. Інтерпретацїя літургїчного спїву церковними та свїтськими хорами.

Змістовий модуль 2

ДУХОВНА МУЗИКА ЗАХІДНОЇ ТРАДИЦІЇ

Меса та Офіції.

Меса як головне богослужіння. Ординаріум і пропріум. Служби Офіцію. Жанри і форми. Староримський, мозарабський, галіканський, амвросіанський спів.

Григоріанський хорал

Григоріанський Октоїх. Просодія та ритміка. Літургічний речитатив. Антифонний та респонсорний спів. Кодекси.

Церковний спів Ars nova та Ars perfecta

Ранні зразки західноєвропейської церковної поліфонії доби Середньовіччя та їх вплив на становлення музичної культури періоду Ars nova. Франко-фламандська композиторська школа в історії літургічної музики. Творчість римських і венеційських майстрів XVI століття.

Римо-католицька літургічна музика

Італія як головний осередок римо-католицької богослужбової і паралітургічної музики XVII – XX століть: осередки, персоналії, жанрове та стильове різноманіття. Літургічна музика інших країн Західної Європи та Америки (Франція, Іспанія, Польща, Бразилія, США).

Богослужіння протестантських церков

Літургічна традиція та музичне мистецтво у контексті реформаційних ідей. Лютеранське богослужіння та духовна музика Німеччини. Літургічні та паралітургічні жанри у творчості видатних західноєвропейських лютеранських і англіканських композиторів XVII – XX століть.

Змістовий модуль 3

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МЕСА

«Messa memoria» М.оПопова

«Урочиста меса» О. Польового в контексті оновлення сучасної української духовної музики

Підсумкове заняття

Вибіркова навчальна дисципліна «Сучасна українська духовна хорова музика» та її значення у підготовці творчих мистецьких проєктів здобувачів освітньо-творчого ступеня «бакалавр» напряму «Хорове диригування», «Академічний спів», «Композиція».

4. Структура навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин	
	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3
<i>Змістовий модуль 1</i> ВСТУП. ДУХОВНІ ТВОРИ ПРАВОСЛАВНОЇ ТРАДИЦІЇ.		
Тема 1. Літургїчна музика у творчості сучасних композиторів	2	6
Тема 2. Паралітургїчна музика у творчості сучасних композиторів	2	6
Тема 3. Різновиди піснеспівів	2	6
Тема 4. Багатоголосний церковний спів	2	6
Контрольні заходи	2	-
<i>Змістовий модуль 2</i> ДУХОВНА МУЗИКА ЗАХІДНОЇ ТРАДИЦІЇ		
Тема 6. Меса та Оффїцій. Григоріанський хорал	2	6
Тема 7. Церковний спів Ars nova та Ars perfecta	2	6
Тема 8. Римо-католицька літургїчна музика	2	6
Тема 9. Богослужіння протестантських церков	2	6
Контрольні Заходи	2	-
<i>Змістовий модуль 3</i> СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МЕСА		
Тема 10. «Messa memoria» М.оПопова	4	6
Тема 11. «Урочиста меса» О. Польового	4	6
Контрольні Заходи	2	-

5. Завдання для самостійної роботи

з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Українська сакральна монодія в контексті сучасності	20
2.	Духовні пісні в сучасній обробці	20
3.	Сучасний духовний хоровий концерт	20
Всього за навчальним планом		60

9. Індивідуальні завдання

1. Дешифровка медіа-, неовізантійських і слов'яно-руських невменних та нотолінійних рукописів Середньовіччя та ранньомодерного часу.
2. Виконання монодійних і багатоголосних зразків піснеспівів іудейської, візантійської, григоріанської, слов'яно-руської та інших традицій.
3. Літургічний і музикознавчий аналіз шедеврів української богослужбової і паралітургічної музики ХХІ століття.
4. Написання академічних есе на теми двох лекційних занять.

10. Методи та технології навчання

Вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Сучасна українська духовна хорова музика» передбачає поєднання різних методів і технологій викладання. Серед них активні методи, наочні (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація), метод проблемного викладу теоретичного матеріалу, праця з навчально-методичними книгами, науковими статтями та електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, есе); індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів.

11. Методи контролю та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: тестування (підсумковий контроль), академічні есе, виступи.

Види контролю

поточний контроль – проведення практичних занять; модульний контроль – перевірка рівня засвоєння матеріалу згідно з тематичним планом дисципліни. Визначальною вимогою контролю з навчальної дисципліни «Клавирна творчість Й. С. Баха» є відповіді на питання з вищезначених тем змістовних модулів. Залік відбувається наприкінці I семестру, що визначає рівень знань здобувача освіти.

Поточний контроль – проведення опитування по темам та змістовим модулям, відпрацювання академічних заборгованостей.

Підсумковий контроль – включає до себе перевірку засвоєння матеріалу тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань.

Кафедрою вокально-хорового мистецтва встановлені такі **критерії оцінювання** знань і компетентностей аспірантів з навчальної дисципліни:

Оцінка «А» («відмінно»):

- 1) високий рівень володіння теоретичними знаннями;
- 2) вільне застосування практичних навичок;
- 3) правильно, без жодної помилки виконані всі завдання.

Оцінка «В» («дуже добре»):

- 1) дуже добрі знання теоретичного матеріалу;
- 2) вміння застосовувати теоретичні знання у практичних завданнях;
- 3) незначні помилки у виконанні завдань, наявність окремих неточностей.

Оцінка «С» («добре»):

- 1) достатня міра засвоєння ключових теоретичних понять;
- 2) окремі неточності й помилки при виконанні завдань.

Оцінка «D» («задовільно»):

- 1) наявність загальних теоретичних знань на рівні уявлень;
- 2) неточності та помилки при виконанні завдань.

Оцінка «E» («достатньо»):

- 1) наявність окремих уявлень про вивчений матеріал;
- 2) не виконано більшу половину завдань.

Оцінка «FX» («незадовільно з можливістю повторного складання»):

- 1) незнання більшої частини навчального матеріалу;
- 2) невміння застосовувати теоретичні знання на практиці;
- 3) майже повна неспроможність виконання завдань.

Оцінка «F» («незадостатньо з обов'язковим повторним вивченням дисципліни»):

- 1) відсутність будь-яких уявлень про вивчений матеріал;
- 2) неспроможність виконати жодне завдання.

12. Методичне забезпечення

- 12.1. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення.
- 12.2. Друковані та електронні нотні матеріали.
- 12.3. Онлайн архіви літургічних рукописів і стародруків.
- 12.4. Аудіо- та відеозаписи духовних музичних творів.
- 12.5. Музичний інструментарій: реальний та віртуальний.

13. Рекомендована література

Основна

1. Антоненко М.М. Православна духовна музика в системі української культури кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01 / Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. Київ, 2020. 269 с.
2. Бойко В.Г. Образно-смісловий контекст духовної музичної творчості ХХ – початку ХХІ ст. *Музикознавча думка Дніпропетровщини*. Випуск 20 (1, 2021). Дніпро: ГРАНІ, 2021. С. 43–55.
3. Бородавкін С.О. Сильові риси «Урочистої меси» О.Г. Польового. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*: зб. наук. пр. Київ, 2017. № 17. С. 196–207.
4. Вербицька-Шокот І.В. Жанр реквієму в хоровій творчості українських композиторів порубіжжя тисячоліть: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / ХДУМ ім. І. Котляревського. Харків, 2007. 20 с.
5. Зосім О.Л. Західноєвропейська богослужбова музика нового часу у вимірах «нової сакральності». *Мистецтвознавчі записки*. Вип. 28. Київ, 2015. С. 99–110.
6. Зосім О. Л. Східнослов'янська духовна пісня: сакральний вимір: монографія. Київ: НАКККіМ, 2017. 328 с.
7. Єфіменко А.Г. Католицька меса першої половини середини ХХ століття: художньо-естетичні та літургійні аспекти: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня докт. мистецтвознавства: 17.00.03 / Національна музична академія України імені П.І. Чайковського. Київ, 2011. 34 с.
8. Жулковський Б.Є. Сакральна монодія Візантії та Київської Русі як засіб духовного розвитку молоді. *Мистецтво та освіта*. 2019. № 4. С. 2–6.
9. Мартинюк Т.В. Микола Попов: Монографічний нарис. Серія: Майстри мистецтв Запоріжжя. Мелітополь: Сана, 2003. 147 с.

10. Московчук Л.М. Українська духовна музика: навч.-метод. комплекс (програма, методичний посібник, нотна хрестоматія) [для вчителів загальноосвітніх навч. закладів та недільних шкіл]. Кам.-Подільський: Аксіома, 2010. 704 с.
11. Стаценко О.О. Реквієм у творчості українських композиторів: жанрові модифікації. *Художня культура і мистецька освіта: традиції та сучасність*: зб. матеріалів міжн. наук.-творч. конф. Київ, 20–21 листопада 2018. С. 159–161.
12. Ясіновський Ю. Візантійська гимнографія і церковна монодія в українській рецепції ранньомодерного часу. Львів, 2011. 467 с.

Додаткова

1. Герасимова-Персидская Н. Музыка. Время. Пространство. Киев: Дух і літера, 2012. 408 с.
2. Патер А.Р. Виконавські виміри української сакральної музики: дис. ... на здобуття наук. ступеня докт. філософії: 17.00.03 / Львівський Національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021. 237 с.
3. Харитон І.М. Феномен духовної музики в українській православній традиції: автореф. дис. ... кандидата філ. наук: 09.00.11 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2006. 16 с.
4. Кириє елейсон: що криється в одній із найстаріших молитов? URL: <https://dyvensvit.org/top/1027140/> (дата звернення 12.06.2021).
5. Ks. Pawlak I. Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła. Lublin, 2003. С. 49–60.
6. Wellesz E. Historia muzyki i hymnografii bizantyjskiej. Kraków: Homini, 2006. 518 s.

14. Інформаційні ресурси

1. База Scopus. Режим доступу: <https://www.scopus.com/>
2. База Web of Science. Режим доступу: <https://web.archive.org/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>